

Leerplan

OPLEIDING

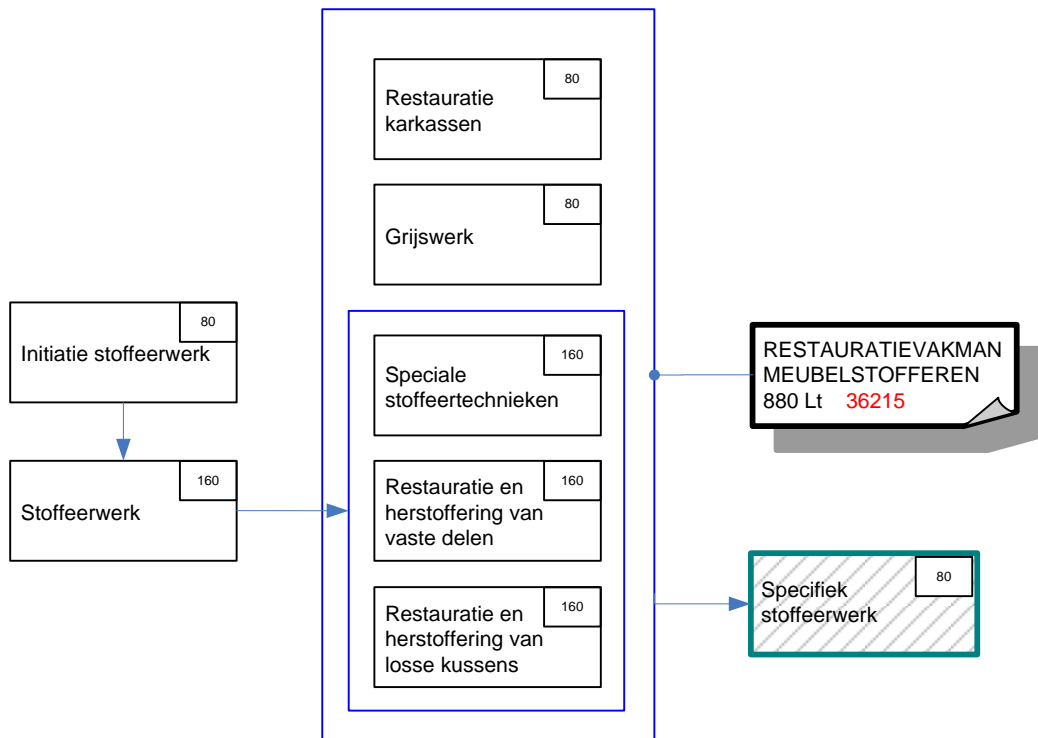
Restauratievakman meubelstofferen BO HO 008

Modulair

Studiegebied
Hout

Goedkeuringscode:
Voorlopige goedkeuring 08-09/1915/N/V10

31 januari 2009

Naam	Code	Lestijden	Vak
Grijswerk	M HO G024	20 Lt TV 60 Lt PV	hout praktijk hout schrijnwerkerij praktijk schrijnwerkerij meubelmakerij praktijk meubelmakerij leder praktijk leder
Initiatie stoffeerwerk	M HO G025	20 Lt TV 60 Lt PV	hout praktijk hout schrijnwerkerij praktijk schrijnwerkerij meubelmakerij praktijk meubelmakerij
Stoffeerwerk	M HO G027	40 Lt TV 120 Lt PV	hout praktijk hout meubelmakerij praktijk meubelmakerij leder praktijk leder kleding praktijk kleding
Restauratie karkassen	M HO 031	20 Lt TV 60 Lt PV	hout praktijk hout schrijnwerkerij praktijk schrijnwerkerij meubelmakerij praktijk meubelmakerij houtsculptuur praktijk houtsculptuur
Restauratie en herstoffering van losse kussens	M HO 036	40 Lt TV 120 Lt PV	hout praktijk hout meubelmakerij praktijk meubelmakerij kleding praktijk kleding leder praktijk leder

Naam	Code	Lestijden	Vak
Speciale stoffeertechnieken	M HO 032	40 Lt TV 120 Lt PV	hout praktijk hout meubelmakerij praktijk meubelmakerij kleding praktijk kleding leder praktijk leder

Meewerkende centra voor volwassenenonderwijs

Martin Van hamme	CVO Leerdorp Gent
Diederik Rasschaert	
José Dumarey	VTI Brugge
Johan Dhont	
Dirk Vercaemer	Cervo GO De Panne
Dimitri Hallaert	CVO VIVO
Johan Boeckxstaens	CVO Rivierenland
Bart Scheers	
Patrick Bosmans	SCVO Nijverheidsschool
Alex Meynen	
Eric Laureys	PCVO Waas en Durme
Luc Wauters	
Stefaan Herschap	PCVO Meetjesland
Johan Du Bois	PCVO Dender en Schelde
Ward Haemhouts	CVO Turnhout
Koen Coenen	PCVO Maasland
Jan Engelen	
Bavo Van Soom	OVSG
Dirk Bokken	

Inhoudstafel

1	Inleiding	7
1.1	Algemene inleiding	7
1.2	Inhoud	7
1.3	Modules	7
1.4	Niveau en soort vak	8
2	Beginsituatie	8
3	Algemene doelstellingen van de opleiding	8
3.1	Algemene doelstellingen	8
3.2	Sleutelvaardigheden	8
4	Pedagogisch-didactische wenken en didactische hulpmiddelen	9
4.1	Algemeen	9
4.1.1	Nutsvoorzieningen	9
4.1.2	Infrastructurele voorzieningen	9
4.1.3	Specifieke uitrusting voor	10
5	Evaluatie van de cursisten	10
5.1	Evaluatie in het volwassenenonderwijs	10
5.2	Doel van evaluatie	10
5.3	Kwaliteit van de evaluatie	10
6	Module M HO G024 – Grijswerk – 80 lestijden (20 TV en 60 PV)	11
6.1	Algemene doelstellingen van de module	11
6.2	Beginsituatie	11
6.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	11
7	Module M HO G025 – Initiatie stoffeerwerk – 80 lestijden (20 TV en 60 PV)	12
7.1	Algemene doelstellingen van de module	12
7.2	Beginsituatie	13
7.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	13
8	Module M HO G027 – Stoffeerwerk – 160 lestijden (40 TV en 120 PV)	14
8.1	Algemene doelstellingen van de module	14
8.2	Beginsituatie	15
8.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	15
9	Module M HO 031 – Restauratie karkassen – 80 lestijden (20 TV en 60 PV)	17
9.1	Algemene doelstellingen van de module	17
9.2	Beginsituatie	17
9.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	17
10	Module M HO 032 – Speciale stoffertechnieken – 160 lestijden (40 TV en 120 PV)	18
10.1	Algemene doelstellingen van de module	18
10.2	Beginsituatie	19
10.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	19
11	Module M HO 035 – Restauratie en herstoffering van losse kussens – 160 lestijden (40 TV en 120 PV)	20
11.1	Algemene doelstellingen van de module	20
11.2	Beginsituatie	21
11.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	21
12	Module M HO 036 – Restauratie en herstoffering van vaste delen – 160 lestijden (40 TV en 120 PV)	23
12.1	Algemene doelstellingen van de module	23
12.2	Beginsituatie	24
12.3	Leerplandoelstellingen en leerinhouden	24
13	Bibliografie	27
13.1	Boeken	27
13.2	Syllabi	28
13.3	Internet	28

1 Inleiding

1.1 Algemene inleiding

De beroepsopleiding **Restauratievakman meubelstofferen** hoort thuis in het studiegebied HOUT (HO). De opleiding is gedeeltelijk afgeleid van een beroepsprofiel (BP Meubelstoffeerder december 2002).

De restauratievakman meubelstofferen staat in voor het bekleden van meubels (bv. stoelen, zetels, bedden) met stof of leder. De restauratievakman meubelstofferen brengt veren, singels en vulling op de karkas aan. Hij maakt, restaureert, herstoffeert losse kussens. Hij restaureert of herstoffeert vaste delen van meubels rekening houdend met de stijlkenmerken van het meubel.

Bij restauratie of herstoffering verwijderd de restauratievakman meubelstofferen de oude bekleding, stof, vulsel en vervangt deze door klassieke of moderne vulmaterialen afhankelijk van het meubel. Hij restaureert waardevol zitmeubilair met klassieke materialen en technieken. Hij zorgt voor de afwerking volgens het gewenste model. Maakt onder andere gebruik van handgereedschappen. In het beroepsprofiel werden geen beroepsdrempels opgenomen. In het beroepsprofiel werd geen niveaubepaling opgenomen.

1.2 Inhoud

In de opleiding **Restauratievakman meubelstofferen** worden de basiscompetenties aangeleerd met betrekking tot het stofferen, herstofferen en restaureren van zitmeubels.

Na de opleiding kan de cursist:

- eigen werkzaamheden plannen
- instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren
- eenvoudig stoffeerwerk uitvoeren
- stoffeerwerk uitvoeren
- grijswerk uitvoeren
- speciale stoffeertechnieken uitvoeren
- karkassen restaureren
- losse kussens maken
- restauratie en herstoffering van losse kussens voorbereiden
- restauratie van losse kussens uitvoeren
- herstoffeerwerk van losse kussens uitvoeren
- restauratie en herstoffering van vaste delen voorbereiden
- herstoffeerwerk van vaste delen uitvoeren
- restauratie van stoffeerwerk van vaste delen uitvoeren

1.3 Modules

De opleiding **Restauratievakman meubelstofferen** bestaat uit 7 modules

- Grijswerk 80 Lt
- Initiatie stoffeerwerk 80 Lt
- Restauratie en herstoffering van losse kussens 160 Lt
- Restauratie en herstoffering van vaste delen 160 Lt
- Restauratie karkassen 80 Lt
- Speciale stoffeertechnieken 160 Lt
- Stoffeerwerk 160 Lt

De totale opleiding omvat dus 880 Lt

De modules “*Initiatie stoffeerwerk*”, “*Grijswerk*”, “*Restauratie karkassen*”, zijn instapvrije modules.

De module “*Initiatie stoffeerwerk*” is de instapvoorwaarde voor de module “*Stoffeerwerk*”. De module “*Stoffeerwerk*” is de instapvoorwaarde voor de modules “*Speciale stoffeertechnieken*”, “*Restauratie en herstoffering van losse kussens*”, “*Restauratie en herstoffering van vaste delen*”

1.4 Niveau en soort vak

De opleiding omvat het totaal van 880 Lt:

- 220 Lt TV
- 660 Lt PV

De opleiding wordt ingedeeld als BSO 3

2 Beginsituatie

De cursisten dienen te voldoen aan de decretale toelatingsvoorwaarden voor het volwassenenonderwijs.

3 Algemene doelstellingen van de opleiding

3.1 Algemene doelstellingen

De beroepsopleiding **Restauratievakman meubelstofferen** hoort thuis in het studiegebied HOUT (HO). De opleiding is gedeeltelijk afgeleid van een beroepsprofiel (BP Meubelstoffeerder december 2002).

De restauratievakman meubelstofferen staat in voor het bekleden van meubels (bv. stoelen, zetels, bedden) met stof of leder. De restauratievakman meubelstofferen brengt veren, singels en vulling op de karkas aan. Hij maakt, restaureert, herstoffeert losse kussens. Hij restaureert of herstoffeert vaste delen van meubels rekening houdend met de stijlkenmerken van het meubel.

Bij restauratie of herstoffering verwijdt de restauratievakman meubelstofferen de oude bekleding, stof, vulsel en vervangt deze door klassieke of moderne vulmaterialen afhankelijk van het meubel.

Hij restaureert waardevol zitmeubilair met klassieke materialen en technieken. Hij zorgt voor de afwerking volgens het gewenste model. Maakt onder andere gebruik van handgereedschappen.

In het beroepsprofiel werden geen beroepdrempels opgenomen. In het beroepsprofiel werd geen niveaubepaling opgenomen.

In de opleiding **Restauratievakman meubelstofferen** worden de basiscompetenties aangeleerd met betrekking tot het stofferen, herstofferen en restaureren van zitmeubels.

Na de opleiding kan de cursist:

- eigen werkzaamheden plannen
- instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren
- eenvoudig stoffeerwerk uitvoeren
- stoffeerwerk uitvoeren
- grijswerk uitvoeren
- speciale stoffeertechnieken uitvoeren
- karkassen restaureren
- losse kussens maken
- restauratie en herstoffering van losse kussens voorbereiden
- restauratie van losse kussens uitvoeren
- herstoffeerwerk van losse kussens uitvoeren
- restauratie en herstoffering van vaste delen voorbereiden
- herstoffeerwerk van vaste delen uitvoeren
- restauratie van stoffeerwerk van vaste delen uitvoeren

3.2 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Specificatie	Code
--------------------	--------------	------

Sleutelvaardigheid	Specificatie	Code
Accuratesse	Erop gericht zijn binnen de voorgeschreven tijd een taak nauwkeurig te voltooien	SV02
Creativiteit	In staat zijn om persoonlijke ideeën en oplossingen te bedenken en uit te voeren	SV07
Flexibiliteit	In staat zijn om zich aan te passen aan wijzigende omstandigheden, onder meer middelen, doelen, mensen en procedures	SV12
Kwaliteitsbewustzijn	In staat zijn om in te schatten aan welke vereisten een product of dienst moet voldoen en in staat zijn om aan die vereisten tegemoet te komen.	SV17
Resultaatgerichtheid	In staat zijn binnen een bepaalde tijd en budget een vooropgesteld resultaat te bereiken met in achtneming van gedefinieerde kwaliteitsstandaarden	SV28
Zelfstandigheid	In staat zijn om zelfstandig zonder hulp of toezicht gedurende lange tijd aan een taak te werken	SV32
Zin voor esthetiek	Bij het uitvoeren van taken desgevallend ook esthetische overwegingen laten meespelen	SV36

4 Pedagogisch-didactische wenken en didactische hulpmiddelen

4.1 Algemeen

De uitrusting en de inrichting van de lokalen, inzonderheid de werkplaatsen, dienen te voldoen aan de technische voorschriften inzake arbeidsveiligheid.

4.1.1 Nutsvoorzieningen

Voorzieningen voor water

Elektriciteitsvoorziening voor:

- Verlichting
- Aansluiting toestellen

4.1.2 Infrastructurele voorzieningen

Individuele zone voor de praktijkoefeningen

Werkbanken

Mogelijkheid om de theorie te geven

Gereedschappen:

- Beitel
- Klemsystemen
- Schaaf
- Rasp
- ...

Machines:

- Boormachine
- Slijpmachine
- Draaibank
- Handbovenfrees

Voldoende bergruimte

Zone voor handenhygiëne

4.1.3 *Specifieke uitrusting voor*

Opslag van grondstoffen en producten

Afvalhygiëne

Handenhygiëne

E.H.B.O.

Brandveiligheid

5 Evaluatie van de cursisten

5.1 *Evaluatie in het volwassenenonderwijs*

In de laatste decennia heeft zich een nieuwe ontwikkeling voorgedaan in het denken over evaluatie. Evaluatie wordt niet meer als een afzonderlijke activiteit beschouwd die louter gericht is op de beoordeling van de cursist, maar wordt nu vooral als een inherent deel van het onderwijsleerproces benaderd. Didactische evaluatie geeft informatie aan cursisten en leraren over het succes van het doorlopen leerproces en biedt zodoende de kans om het rendement van cursisten én leraren te optimaliseren.

5.2 *Doel van evaluatie*

- In de eerste plaats worden de sterke en de zwakke punten van de cursist opgespoord (diagnose). Indien nodig kan remediëring en bijkomende begeleiding voorzien worden. De cursist wordt door de evaluatie gestimuleerd om over zijn eigen leerproces te reflecteren.
- Een evaluatie verschaft ook duidelijkheid over wat van de cursist verwacht wordt en in welke mate hij al dan niet aan de vooropgestelde criteria voldoet. In overleg met de cursist kunnen de evaluatiegegevens gebruikt worden om beslissingen te nemen over het verdere traject. Het valt aan te bevelen om de evaluatiecriteria vooraf duidelijk aan de cursisten mee te delen. Deze criteria worden ook best vooraf besproken in de vakgroep.
- Op basis van de evaluatiegegevens kan de leraar beslissen om het onderwijsleerproces al dan niet bij te sturen en om wijzigingen aan te brengen in zijn didactisch handelen.

5.3 *Kwaliteit van de evaluatie*

Een relevante evaluatie beantwoordt aan een aantal criteria. Validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en didactische relevantie zijn criteria die bijdragen tot de kwaliteit van de evaluatie. Validiteit geeft aan in welke mate de evaluatiescores een maat zijn voor de beheersing van de beoogde doelstellingen. Betrouwbaarheid slaat op het feit of de scores technisch eerlijk, correct en juist zijn. Evaluatie is transparant indien de cursisten over alle nodige informatie beschikken, zowel voor een degelijke voorbereiding als voor de concrete uitvoering van de evaluatietaken (examen, toets, oefening, opdracht, ...), zodat de evaluatie aan hun verwachtingspatroon voldoet. De evaluatie is didactisch relevant als zij bijdraagt tot het leerproces.

6 Module M HO G024 – Grijswerk – 80 lestijden (20 TV en 60 PV)

– Administratieve code: 9357

6.1 Algemene doelstellingen van de module

De inhoud van deze module omvat de basiscompetenties voor het uitvoeren van grijswerk.

De cursist kan

- Eigen werkzaamheden plannen
- Instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren
- Grijswerk uitvoeren

6.2 Beginsituatie

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

6.3 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Een werkplek kunnen inrichten. Een werkvolgorde kunnen uitvoeren. Werktekeningen kunnen gebruiken. Technische informatie kunnen gebruiken. Een administratie van de eigen werkzaamheden kunnen bijhouden.	BC01 BC01 BC01 BC01 BC01	Werkplek Werkvolgorde Informatie <ul style="list-style-type: none"> • Technische informatie • Werktekeningen Administratie	

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)</i>	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Hygiënische voorschriften kunnen uitvoeren. Afval en restproducten kunnen sorteren en opslaan. Een werkomgeving ordelijk kunnen houden. Gereedschappen en beschermingsmiddelen kunnen onderhouden. Veiligheidsmaatregelen kunnen uitvoeren. Ergonomisch kunnen werken. Het eigen werk kunnen evalueren.	BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02	Veiligheid Gezondheid Hygiëne Milieu Welzijn Kwaliteit	Bij ergonomisch kunnen werken heeft men ook aandacht voor het tillen van lasten, het dragen ervan en de hulpmiddelen die men kan gebruiken.
Singels kunnen plaatsen. Veringen kunnen plaatsen. Een lijmspuitpistool voor het uitvoeren van grijswerk gebruiksklaar kunnen maken. Een nietmachine voor het uitvoeren van grijswerk gebruiksklaar kunnen maken. Vulmaterialen voor het uitvoeren van grijswerk aan elkaar kunnen lijmen. Vulmaterialen voor het uitvoeren van grijswerk kunnen aanbrengen. Grijswerk kunnen afwerken.	BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03	Grijswerk <ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding • Uitvoering • Afwerking 	Belang hechten aan de werkvolgorde en de diverse stappen in de uitvoering. Aandacht voor het veilig gebruik van machines en apparatuur.

7 Module M HO G025 – Initiatie stoffeerwerk – 80 lestijden (20 TV en 60 PV)

– Administratieve code: 9354

7.1 Algemene doelstellingen van de module

De inhoud van deze module omvat de basiscompetenties voor het uitvoeren van eenvoudig stoffeerwerk. Het werken met patronen zit ook in deze module.

De cursist kan

- Eigen werkzaamheden plannen
- Instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren

- Eenvoudig stoffeerwerk uitvoeren

7.2 *Beginsituatie*

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

7.3 *Leerplandoelstellingen en leerinhouden*

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!)</i> , sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Een werkplek kunnen inrichten. Een werkvolgorde kunnen uitvoeren. Technische informatie kunnen gebruiken.	BC01 BC01 BC01	Werkplek Werkvolgorde Informatie <ul style="list-style-type: none"> • Technische informatie 	
Hygiënische voorschriften kunnen uitvoeren. Afval en restproducten kunnen sorteren en opslaan. Een werkomgeving ordelijk kunnen houden. Gereedschappen en beschermingsmiddelen kunnen onderhouden. Veiligheidsmaatregelen kunnen uitvoeren. Ergonomisch kunnen werken. Het eigen werk kunnen evalueren.	BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02	Veiligheid Gezondheid Hygiëne Milieu Welzijn Kwaliteit	Bij ergonomisch kunnen werken heeft men ook aandacht voor het tillen van lasten, het dragen ervan en de hulpmiddelen die men kan gebruiken.

De cursist kan

- Eigen werkzaamheden plannen
- Instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren
- Stoffeerwerk uitvoeren

8.2 *Beginsituatie*

De cursist heeft de basiscompetenties bereikt van de module “Initiatie stoffeerwerk”

8.3 *Leerplandoelstellingen en leerinhouden*

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!)</i> , sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Een werkplek kunnen inrichten. Een werkvolgorde kunnen uitvoeren. Technische informatie kunnen gebruiken. Een administratie van de eigen werkzaamheden kunnen bijhouden.	BC01 BC01 BC01 BC01	Werkplek Werkvolgorde Informatie • Technische informatie Administratie	
Hygiënische voorschriften kunnen uitvoeren. Afval en restproducten kunnen sorteren en opslaan. Een werkomgeving ordelijk kunnen houden. Gereedschappen en beschermingsmiddelen kunnen onderhouden. Veiligheidsmaatregelen kunnen uitvoeren. Ergonomisch kunnen werken. Het eigen werk kunnen evalueren.	BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02	Veiligheid Gezondheid Hygiëne Milieu Welzijn Kwaliteit	Bij ergonomisch kunnen werken heeft men ook aandacht voor het tillen van lasten, het dragen ervan en de hulpmiddelen die men kan gebruiken.

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)</i>	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
<p>Oude bekledingsmaterialen voor het uitvoeren van stoffeerwerk kunnen verwijderen.</p> <p>Grijswerk voor het uitvoeren van stoffeerwerk kunnen evalueren.</p> <p>Onderdelen van een zitmeubel voor het uitvoeren van stoffeerwerk kunnen bekleden.</p> <p>Onderdelen voor het uitvoeren van stoffeerwerk tot zetel- en kussenhoezen kunnen stikken.</p> <p>Onderdelen van een zitmeubel voor het uitvoeren van stoffeerwerk met een hoes kunnen bekleden.</p> <p>Plooien in het bekledingsmateriaal voor het uitvoeren van stoffeerwerk kunnen leggen.</p> <p>Een niet- en lijmmachine voor het uitvoeren van stoffeerwerk gebruiksklaar kunnen maken.</p>	<p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p>	<p>Stoffeerwerk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding • Uitvoering 	<p>Planmatig uitvoeren.</p> <p>Aandacht voor het veilig gebruik van machines en apparatuur.</p>
<p>Onderdelen tot een zitmeubel bij het stoffeerwerk kunnen monteren.</p> <p>Kussens in een zitmeubel bij het stoffeerwerk kunnen plaatsen.</p> <p>Een biesnaad, een koordfranje en een meubelkoord bij het stoffeerwerk kunnen bevestigen.</p> <p>Sierspijkers bij het stoffeerwerk kunnen nagelen.</p> <p>Poten, plinten en appliques in een zitmeubel bij het stoffeerwerk kunnen plaatsen.</p> <p>Een onderdoek bij het stoffeerwerk kunnen plaatsen.</p> <p>Stoffeerwerk kunnen afwerken.</p> <p>Gestoffeerde zitmeubels kunnen beschermen en opslaan.</p>	<p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afwerking • Bescherming • Opslag 	

9 Module M HO 031 – Restauratie karkassen – 80 lestijden (20 TV en 60 PV)

– Administratieve code: 9356

9.1 Algemene doelstellingen van de module

De inhoud van deze module omvat de basiscompetenties voor het uitvoeren van eenvoudig restauratiewerk aan karkassen in hout, staal, kunststof, ...

De cursist kan

- Eigen werkzaamheden plannen
- Instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren
- Karkassen restaureren

9.2 Beginsituatie

Er zijn geen bijkomende instapvoorwaarden bovenop de algemeen geldende instapvoorwaarden van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs.

9.3 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!)</i> , sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Een werkplek kunnen inrichten. Een werkvolgorde kunnen uitvoeren. Een uitvoeringstekening kunnen gebruiken. Technische informatie kunnen gebruiken. Een administratie van de eigen werkzaamheden kunnen bijhouden.	BC01 BC01 BC01 BC01 BC01	Werkplek Werkvolgorde Informatie <ul style="list-style-type: none"> • Technische informatie • Uitvoeringstekeningen Administratie	

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)</i>	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Hygiënische voorschriften kunnen uitvoeren. Afval en restproducten kunnen sorteren en opslaan. Een werkomgeving ordelijk kunnen houden. Gereedschappen en beschermingsmiddelen kunnen onderhouden. Veiligheidsmaatregelen kunnen uitvoeren. Ergonomisch kunnen werken. Het eigen werk kunnen evalueren.	BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02	Veiligheid Gezondheid Hygiëne Milieu Welzijn Kwaliteit	Bij ergonomisch kunnen werken heeft men ook aandacht voor het tillen van lasten, het dragen ervan en de hulpmiddelen die men kan gebruiken.
Karkassen i.f.v. het restaureren kunnen demonteren. Eenvoudige profileringen en verbindingen bij het restaureren van karkassen manueel kunnen uitvoeren. Eenvoudige profileringen en verbindingen bij het restaureren van karkassen machinaal kunnen uitvoeren. Karkassen opnieuw kunnen samenstellen. Lijmverbindingen op verschillende materialen kunnen uitvoeren. Beschermlagen en afwerklagen bij het restaureren van karkassen manueel kunnen aanbrengen. Gerestaureerde karkassen kunnen beschermen en opslaan.	BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03	Karkassen – restauratie <ul style="list-style-type: none"> • Demonteren • Verbindingen en profileringen <ul style="list-style-type: none"> – Manueel – Machinaal • Samenstellen • Lijmen • Beschermlagen • Opslag 	

10 Module M HO 032 – Speciale stoffertechnieken – 160 lestijden (40 TV en 120 PV)

– Administratieve code: 9358

10.1 Algemene doelstellingen van de module

De inhoud van deze module omvat de basiscompetenties voor het uitvoeren van speciale stoffertechnieken.

De cursist kan

- Eigen werkzaamheden plannen
- Instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren
- Speciale stoffertechnieken uitvoeren

10.2 *Beginsituatie*

De cursist heeft de basiscompetenties bereikt van de module “Initiatie stoffeerwerk.

10.3 *Leerplandoelstellingen en leerinhouden*

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!)</i> , sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Een werkplek kunnen inrichten. Een werkvolgorde kunnen uitvoeren. Een uitvoeringstekening kunnen gebruiken. Technische informatie kunnen gebruiken. Een administratie van de eigen werkzaamheden kunnen bijhouden.	BC01 BC01 BC01 BC01 BC01	Werkplek Werkvolgorde Informatie <ul style="list-style-type: none"> • Technische informatie • Uitvoeringstekeningen Administratie	
Hygiënische voorschriften kunnen uitvoeren. Afval en restproducten kunnen sorteren en opslaan. Een werkomgeving ordelijk kunnen houden. Gereedschappen en beschermingsmiddelen kunnen onderhouden. Veiligheidsmaatregelen kunnen uitvoeren. Ergonomisch kunnen werken. Het eigen werk kunnen evalueren.	BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02	Veiligheid Gezondheid Hygiëne Milieu Welzijn Kwaliteit	Bij ergonomisch kunnen werken heeft men ook aandacht voor het tillen van lasten, het dragen ervan en de hulpmiddelen die men kan gebruiken.

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)</i>	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Een capitonneermachine gebruiksklaar kunnen maken. Een buttonneermachine gebruiksklaar kunnen maken. De techniek capitonneren bij stoffeerwerk kunnen uitvoeren. De techniek buttonneren bij stoffeerwerk kunnen uitvoeren. Plooien bij het capitonneren kunnen leggen. Plooien bij het buttonneren kunnen leggen. De techniek bomberen bij stoffeerwerk kunnen uitvoeren. De techniek garnieren bij stoffeerwerk kunnen uitvoeren. Het speciale stoffeerwerk kunnen afwerken. Het speciale stoffeerwerk kunnen beschermen en opslaan.	BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03	Speciale stoffeertechnieken <ul style="list-style-type: none"> • Capitonneren • Buttonneren • Bomberen • Garnieren 	

11 Module M HO 035 – Restauratie en herstoffering van losse kussens – 160 lestijden (40 TV en 120 PV)

– Administratieve code: 9360

11.1 Algemene doelstellingen van de module

De inhoud van deze module omvat de basiscompetenties voor het vervaardigen van losse kussens Het restaureren en herstofferen van losse kussens zit ook in deze module.

De cursist kan

- Eigen werkzaamheden plannen
- Instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren
- Losse kussens maken
- Restauratie en herstoffering van losse kussens voorbereiden
- Restauratie van losse kussens uitvoeren

- Herstoffeerwerk van losse kussens uitvoeren

11.2 *Beginsituatie*

De cursist heeft de basiscompetenties bereikt van de module “Stoffeerwerk”.

11.3 *Leerplandoelstellingen en leerinhouden*

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!)</i> , sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische werken
Een werkplek kunnen inrichten. Een werkvolgorde kunnen uitvoeren. Een uitvoeringstekening kunnen gebruiken. Technische informatie kunnen gebruiken. Een administratie van de eigen werkzaamheden kunnen bijhouden.	BC01 BC01 BC01 BC01 BC01	Werkplek Werkvolgorde Informatie <ul style="list-style-type: none"> • Technische informatie • Uitvoeringstekeningen Administratie	
Hygiënische voorschriften kunnen uitvoeren. Afval en restproducten kunnen sorteren en opslaan. Een werkomgeving ordelijk kunnen houden. Gereedschappen en beschermingsmiddelen kunnen onderhouden. Veiligheidsmaatregelen kunnen uitvoeren. Ergonomisch kunnen werken. Het eigen werk kunnen evalueren.	BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02	Veiligheid Gezondheid Hygiëne Milieu Welzijn Kwaliteit	Bij ergonomisch kunnen werken heeft men ook aandacht voor het tillen van lasten, het dragen ervan en de hulpmiddelen die men kan gebruiken.

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)</i>	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Een patroon of mal voor een los kussen kunnen maken. Een patroon of mal voor de vulling van een los kussen kunnen maken. Een leg- en knipplan kunnen maken. Een rendementsanalyse voor stof en leder kunnen maken. Een triple-transport naaimachine kunnen bedienen. Een overlock-machine kunnen bedienen. Een knopenmachine kunnen bedienen. Een kussenvulmachine kunnen bedienen. Kussenhoezen kunnen stikken. Losse kussens kunnen vullen.	BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03 BC03	Nieuwe losse kussens	
Het kussen i.f.v. een restauratie of herstoffering kunnen evalueren. Het vulmateriaal i.f.v. een restauratie of herstoffering kunnen evalueren. Oude bekledingsmaterialen i.f.v. een restauratie kunnen verwijderen. Oude bekledingsmaterialen i.f.v. een herstoffering kunnen verwijderen.	BC04 BC04 BC04 BC04	<ul style="list-style-type: none"> • Restauratie en herstoffering <ul style="list-style-type: none"> – Voorbereiding 	

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)</i>	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Klassieke vulmaterialen bij restauratie van losse kussens kunnen vervangen of aanvullen. Moderne vulmaterialen bij restauratie van losse kussens kunnen vervangen. Het stoffeerwerk van losse kussens na restauratie opnieuw kunnen aanbrengen. Een restauratie van losse kussens kunnen afwerken. Gerestaureerde losse kussens beschermen en kunnen opslaan.	BC05 BC05 BC05 BC05 BC05	Losse kussens – restauratie <ul style="list-style-type: none"> • Vervanging • Aanvulling • Afwerking • Bescherming • Opslag 	
Klassieke vulmaterialen bij herstoffeerwerk van losse kussens kunnen vervangen. Moderne vulmaterialen bij herstoffeerwerk van losse kussens kunnen vervangen. Het bekledingsmateriaal volgens de stijl van het meubel bij herstoffeerwerk van losse kussens kunnen aanbrengen. Een herstoffeerwerk van losse kussens kunnen afwerken. Herstoffeerwerk van losse kussens kunnen beschermen en opslaan.	BC06 BC06 BC06 BC06 BC06	Losse kussens - herstoffering <ul style="list-style-type: none"> • Vervanging • Aanvulling • Afwerking • Bescherming • Opslag 	

12 Module M HO 036 – Restauratie en herstoffering van vaste delen – 160 lestijden (40 TV en 120 PV)

– Administratieve code: 9359

12.1 Algemene doelstellingen van de module

De inhoud van deze module omvat de basiscompetenties voor het uitvoeren van een restauratie en een herstoffering van de vaste delen van een meubel.

De cursist kan

- Eigen werkzaamheden plannen
- Instructies in verband met veiligheid, gezondheid, hygiëne, milieu, welzijn en kwaliteit uitvoeren

- Restauratie en herstoffering van vaste delen voorbereiden
- Restauratie van stoffeerwerk van vaste delen uitvoeren
- Herstoffeerwerk van vaste delen uitvoeren

12.2 *Beginsituatie*

De cursist heeft de basiscompetenties bereikt van de module “Stoffeerwerk”.

12.3 *Leerplandoelstellingen en leerinhouden*

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!)</i> , sleutelvaardigheden (SV)	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Een werkplek kunnen inrichten. Een werkvolgorde kunnen uitvoeren. Een uitvoeringstekening kunnen gebruiken. Technische informatie kunnen gebruiken. Een administratie van de eigen werkzaamheden kunnen bijhouden.	BC01 BC01 BC01 BC01 BC01	Werkplek Werkvolgorde Informatie <ul style="list-style-type: none"> • Technische informatie • Uitvoeringstekeningen Administratie	
Hygiënische voorschriften kunnen uitvoeren. Afval en restproducten kunnen sorteren en opslaan. Een werkomgeving ordelijk kunnen houden. Gereedschappen en beschermingsmiddelen kunnen onderhouden. Veiligheidsmaatregelen kunnen uitvoeren. Ergonomisch kunnen werken. Het eigen werk kunnen evalueren.	BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02 BC02	Veiligheid Gezondheid Hygiëne Milieu Welzijn Kwaliteit	Bij ergonomisch kunnen werken heeft men ook aandacht voor het tillen van lasten, het dragen ervan en de hulpmiddelen die men kan gebruiken.

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)</i>	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
<p>Het meubel i.f.v. een restauratie of herstoffering kunnen evalueren.</p> <p>Oude bekledingsmaterialen i.f.v. een restauratie kunnen verwijderen.</p> <p>Oude bekledingsmaterialen i.f.v. een herstoffering kunnen verwijderen.</p> <p>Grijswerk kunnen evalueren.</p> <p>Eenvoudig herstelwerk aan het karkas bij een restauratie of een herstoffering kunnen uitvoeren.</p>	<p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p> <p>BC03</p>	<p>Restauratie en herstoffering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding 	<p>Aandacht voor evaluatie van de meubelstukken, de bestaande materialen en het karkas.</p>
<p>Veringen en singels bij een restauratie van stoffeerwerk kunnen vervangen.</p> <p>Klassieke vulmaterialen bij een restauratie van stoffeerwerk kunnen vervangen of aanvullen.</p> <p>Moderne vulmaterialen bij een restauratie van stoffeerwerk kunnen vervangen.</p> <p>Het bekledingsmateriaal bij een restauratie van stoffeerwerk opnieuw kunnen aanbrengen.</p> <p>Een restauratie van stoffeerwerk kunnen afwerken.</p> <p>Een gerestaureerd stoffeerwerk kunnen beschermen en opslaan.</p>	<p>BC04</p> <p>BC04</p> <p>BC04</p> <p>BC04</p> <p>BC04</p> <p>BC04</p>	<p>Restauratie en stofferen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vervanging • Aanvulling • Afwerking • Bescherming • Opslag 	<p>Vaste delen.</p>

Leerplandoelstellingen met inbegrip van eindtermen (ET), specifieke eindtermen (SET), basiscompetenties (BC), <i>uitbreidingsdoelstellingen (steeds in cursief!), sleutelvaardigheden (SV)</i>	BC SV (S)ET	Leerinhouden	Pedagogisch-didactische wenken
Veringen en singels bij herstoffeerwerk kunnen vervangen. Klassieke vulmaterialen bij herstoffeerwerk kunnen vervangen. Moderne vulmaterialen bij herstoffeerwerk kunnen vervangen. Het bekledingsmateriaal volgens de stijl van het meubel bij herstoffeerwerk kunnen aanbrengen. Herstoffeerwerk kunnen afwerken. Herstoffeerwerk kunnen beschermen en opslaan.	BC05 BC05 BC05 BC05 BC05 BC05	Herstoffeerwerk <ul style="list-style-type: none"> • Vervanging • Aanvulling • Afwerking • Bescherming • Opslag 	Vaste delen.

13 Bibliografie

Meubelstofferen” - Ch. J. v. Leeuwen ; Utrecht, januari 1977 - Stam Technische Boeken, Culemborg.
Textiel abc – Flutex
“Eenvoudige textielwarenkennis” - W. Van Paassen ; J.B. Wolters, Groningen.
“Textielkennis” - L. Vanoosten ; Plantijn Uitgeverij
Cataloog, Buvetex.
Handleiding Schuimrubber - Rubberstichting, Delft.
“Praktisch Kleurstofonderzoek op de vezel” - Dr. H.B. Holsboer.
La restauration des Sièges – Xavier Dyèvre
Secrets d’atelier perdues et retrouvés – Marcel Bourdais
La décoration – Kevin Mc Cloud
Patines et Matières – Roger le Puil
Dorures et Polychrome – Gilles Perrault
Dorez cadres et object – Martines forgette
Guide des teintes naturelles – Dominique Cardon & Gaëtan du Chatenet
Tapisserie d’ameublement – Claude Ossut
Cursus Stichting Hout en Meubel (NI)

13.1 Boeken

Woodcarving Tools , Materials , Equipment , Chris Pye , GMC publications , ISBN 0 946819 49 1

Woodfinishing handbook , Ian Hosker , GMC , ISBN 0 946819 70 X

Sculptures sur bois , Gilles Perrault , éd H. Vial , ISBN 2 85101 016 6

HOW TO CARVE WOOD

Dit inmiddels klassiek geworden boek vormt de basis van een serie boeken die Richard Butz over houtsnijden heeft geschreven. Het geeft een beginnende houtsnijder een solide basis, waarbij hij of zij de grondbeginselen van bepaalde snijtechnieken en de daarbij behorende gereedschappen leert kennen. Aan de hand van voorbeelden wordt zowel het Fries houtsnijwerk als het drie dimensionale houtsnijden verder toegelicht. Formaat 20 x 25 cm, 224 bladzijden

CHIP CARVING

Dit boek geeft een samenvatting weer van een aantal klassieke snijpatronen, monogrammen, geometrische motieven, motieven die op meubilair toegepast kunnen worden, en vrije ontwerpen zoals bloemen, vogels en andere dieren. De lezer wordt een handleiding gegeven hoe de diverse motieven toegepast kunnen worden. Formaat 20 x 25 cm, 144 bladzijden

FUNDAMENTALS OF FIGURE CARVING

In dit boek leert Norbury hoe je een menselijke vorm zo realistisch mogelijk kunt uitbeelden. Hij concentreert zich op de anatomische structuur van het lichaam waarbij hij je leert letten op de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende lichaamsdelen. Bijzondere aandacht krijgen de moeilijke delen, zoals de ogen, oren, handen en voeten. Formaat 21 x 29 cm, 160 bladzijden

CARVING FACIAL EXPRESSIONS

Een hele reeks van voorbeelden laat zien hoe menselijke emoties in gezichtsuitdrukkingen naar voren komen, en hoe je deze in een houtsculptuur kunt vertalen. Bespreking van de gezichtsspieren en de vorm van het hoofd helpen de houtsnijder dit in de praktijk te brengen. Een leerzaam boek voor zowel de beginnende als de gevorderde houtsnijder. Richtprijs: Formaat 20 x 24 cm, 64 bladzijden

CARVING CLASSIC FEMALE FIGURES IN WOOD

In dit boek laat Norbury houtsnijders en beeldhouwers zien hoe je met de aspecten van het vrouwelijk lichaam om moet gaan, om het zowel creatief als realistisch af te beelden. Hierbij concentreert hij zich op het bovenlichaam van de vrouw, waarbij 2 ontwerpen stap voor stap behandeld worden.

Kleurenfoto's van modellen in verschillende houdingen en anatomische tekeningen helpen de lezer bij het maken van een eigen ontwerp. Formaat 21 x 28 cm, 72 bladzijden

1001 DESIGNS FOR WHITTILING AND WOOD CARVING

Een goed boek voor beginners die eenvoudige voorwerpen zoeken, zoals versieringen voor de kerstboom, vormen voor boterkoekjes, landloper figuren, silhouetten en nog meer eenvoudig snijwerk. De basistechnieken worden nader toegelicht en er wordt aangegeven hoe je missers kunt voorkomen. Voor de ervaren houtsnijder zijn in dit boek ondermeer ontwerpen voor speelgoed, windwijzers, muziekinstrumenten, karikaturen, mens- en dierfiguren opgenomen. Formaat 23 x 30 cm, 192 bladzijden

ART & TECHNIQUE OF SCANDINAVIAN STYLE WOODCARVING

Hier is een goed boek over een voor veel houtsnijders fascinerend onderwerp, namelijk een stijl zoals die nog steeds in Scandinavië en Amerika in de praktijk wordt gebracht. Goede aanwijzingen, foto's, voor- en zijaanzichten laten zien hoe met enkele inkepingen een voorwerp tot stand komt. Eén van de voorbeelden die volledig uitgewerkt wordt is Oskar, het Zweedse folkloristisch paard. Verder geeft dit boek informatie over het schilderen van werkstukken. Formaat 21 x 28 cm, 104 bladzijden

MANUAL OF TRADITIONAL WOODCARVING

Dit boek behandelt alle aspecten van het houtsnijden, en is een uitstekende leidraad. Aandacht voor het gereedschap, de schoonheid van de houtgravure, en een uitvoerige beschrijving van de geschiedenis van het houtsnijden met de daarbij behorende technieken. Formaat 17 x 23 cm, 576 bladzijden

HOW TO SHARPEN CARVING TOOLS

Hier laat Rick Butz zien hoe je gereedschap veilig en effectief kunt slijpen, en hoe een mes, beitel, guts of veiner weer een vlijmscherpe snede krijgt. Formaat 20 x 20 cm, 96 bladzijden

13.2 Syllabi

Diverse syllabi van het opleidingscentrum hout:

http://www.och-cfb.be/OCH/och_nl.htm

13.3 Internet

<http://hout.uitdaging.org/>

<http://www.houtenbeelden.nl/>

<http://www.dehulst.dds.nl/index.html>

<http://users.pandora.be/norbert.bauwens/index.html>

<http://www.willyvanhoutte.be/>

13.4 Tijdschriften

Woodcarving illustrated <http://www.woodcarvingillustrated.com/>